

**UCHWAŁA NR XXI/377/26
RADY MIASTA TYCHY**

z dnia 30 kwietnia 2026 r.

**w sprawie przyjęcia „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2026-2028
w mieście Tychy”**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025r., poz. 1684 ze zm.) w związku z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025r., poz. 49 ze zm.), po zaopiniowaniu przez Komisję Porządku Publicznego, Zdrowia, Spraw Społecznych i Samorządowych oraz przez Komisję Finansów Publicznych

Rada Miasta Tychy uchwala:

§ 1

Przyjąć „Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2026 – 2028 w mieście Tychy”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tychy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miasta Tychy

Wojciech Czarnota

Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej na lata 2026-2028 w mieście Tychy

Spis treści:

Wprowadzenie

I. Organizacja pieczy zastępczej

1.1. Adresaci programu

1.2. Przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej

1.3. Formy pieczy zastępczej.

II. Piecza zastępcza w mieście Tychy

2.1. Rodzinna piecza zastępcza

2.2. Model realizacji zadania dotyczącego pieczy zastępczej – rola koordynatora

2.3. Usamodzielnieni Wychowankowie

2.4 Instytucjonalna piecza zastępcza

III. Ewaluacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Tychy

IV. Realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w latach 2026 - 2028

4.1. Założenia programowe

4.2. Cel główny i cele szczegółowe Programu

V. Podstawa prawna

Zakończenie

WPROWADZENIE

Prezentowany program rozwoju pieczy zastępczej w Tychach na lata 2026-2028 został opracowany na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49). Stanowi on także kontynuację działań i kierunków rozwoju zaplanowanych w Powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej w Tychach na lata 2023 - 2025, przyjętym uchwałą Nr XLVII/878/23 Rady Miasta Tychy z dnia 9 lutego 2023r.

Powyższy program obejmuje swoim zasięgiem pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie miasta Tychy. W jej skład wchodzi wszelkie rodzinne i instytucjonalne formy tej pieczy zdefiniowane w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dotyczy ponadto opuszczających tę pieczę usamodzielnianych wychowanków.

Celem programu jest promocja, rozwój nowych i wsparcie istniejących form pieczy zastępczej na terenie powiatu tyskiego oraz zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej pieczy zastępczej, jak również pomoc pełnoletnim wychowankom w usamodzielnieniu i integracji ze środowiskiem.

Program został przygotowany w oparciu o diagnozę sytuacji pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie miasta Tychy oraz o aktualne potrzeby wynikającej z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi.

Naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym przekazywane są wartości niezbędne do prawidłowego funkcjonowania dziecka w społeczeństwie jest rodzina biologiczna. W sytuacji kiedy rodzina zawodzi i nie wypełnia prawidłowo powierzonych funkcji względem dziecka podejmowane są działania wspierające i pomocowe w celu zniwelowania pojawiających się trudności. Osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej muszą posiadać odpowiednie predyspozycje oraz motywacje by brać odpowiedzialność za rozwój emocjonalny i fizyczny dzieci, którymi się opiekują. Rolą systemu pieczy zastępczej (zarówno rodzinnej, jak i instytucjonalnej) jest zapewnienie dzieciom bezpiecznego środowiska wychowawczego respektującego ich prawa, w tym: powrotu do rodziców biologicznych, utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, stabilnego środowiska wychowawczego, kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań oraz pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej powinno nastąpić dopiero po wykorzystaniu wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej. Celem pieczy zastępczej jest stworzenie warunków do pomocy, aby dziecko mogło powrócić pod opiekę rodziców biologicznych. W myśl obowiązującej Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizowanie pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Zgodnie z art. 180 pkt.1 ustawy nałożono obowiązek opracowania i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu

rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Powiat finansuje wszelkie świadczenia wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto, powiat sprawuje funkcje organizacyjne, wspierające, administracyjne i kontrolne.

Program akcentuje głównie zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jakimi są: zapewnienie pieczy zastępczej, udzielanie świadczeń na rzecz rodzin zastępczych, działania profilaktyczne i współpraca pomiędzy instytucjami, których wspólnym celem jest wyposażenie rodzin i wychowanków w kompetencje pozwalające im w przyszłości na prawidłowe funkcjonowanie poza systemem pomocy. Program pozwoli zaplanować działania w zakresie profilaktyki i wspomagania opieki nad dzieckiem i rodziną, rozwijania i wspierania rodzinnych form opieki zastępczej oraz usamodzielniających się wychowanków.

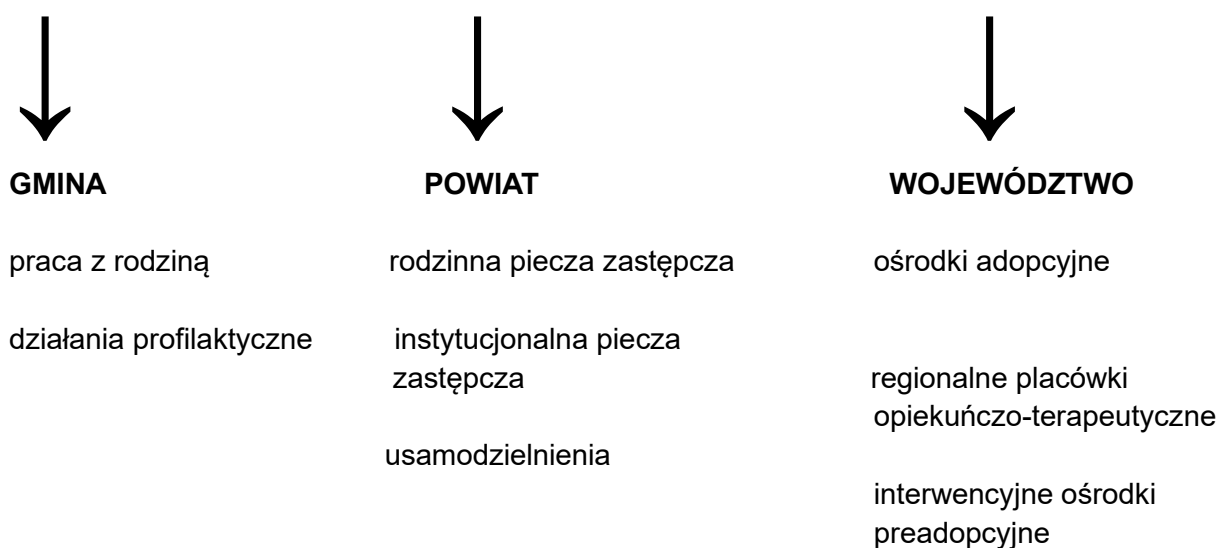
Zadania oraz działania opisane w niniejszym dokumencie mogą być modyfikowane w przypadku zaistnienia istotnych przesłanek

I. Organizacja pieczy zastępczej.

System pieczy zastępczej zorganizowany jest na trzech poziomach: gminy, powiatu, samorządu województwa. Podział kompetencji dla poszczególnych poziomów oddziaływania prezentuje się następująco:

Organizacja Pieczy Zastępczej *w świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*

ZADANIA POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Tychy jako miasto na prawach powiatu charakteryzuje się nieco inną specyfiką, którą przybliżają kolejne akapity. Powiat, zgodnie z zaprezentowanym schematem, wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Z kolei miasto na prawach powiatu jest gminą wykonującą zadania powiatu na zasadach określonych w ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym. W miastach na prawach powiatu zadania powiatowych centrów pomocy rodzinie, zgodnie z art. 112 ust. 2 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, realizują miejskie ośrodki pomocy społecznej. Dyrektor MOPS posiada kompetencje w zakresie zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

1.4. Adresaci Programu

Program skierowany jest do: rodzin zastępczych, rodziców biologicznych dzieci przebywających w pieczy zastępczej, usamodzielnianych wychowanków (zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej pieczy zastępczej).

1.5 . Przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej

Do przyczyn umieszczania dzieci w pieczy zastępczej należą: sytuacje losowe (śmierć rodziców), nieprawidłowe funkcjonowanie środowisk rodzinnych (uzależnienia od substancji psychoaktywnych, alkoholu, hazardu), wychowywanie dzieci w warunkach mieszkaniowych uniemożliwiających zapewnienie właściwej opieki dziecku, konflikty rodzinne (w tym przemocą), konflikty z prawem, powodującymi niemożność sprawowania bezpośredniej opieki nad dzieckiem. Powodem umieszczenia w pieczy mogą być również bardzo niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców, zagrażające życiu lub zdrowiu dziecka, oraz zaniedbania opiekuńcze, wynikające z pozostawienia dziecka bez odpowiedniej opieki.

1.6. Formy pieczy zastępczej.

Pieczą zastępczą to czasowa forma opieki nad dzieckiem, gdy rodzice nie są w stanie zapewnić mu opieki i wychowania. System ten obejmuje zarówno opiekę rodzinną (rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka), jak i instytucjonalną. Głównym celem jest zapewnienie dziecku bezpiecznego środowiska i wsparcia, a docelowo umożliwienie mu powrotu do rodziny biologicznej, jeśli to możliwe.

Sprawowana jest z zachowaniem zasad etyki, w sposób umożliwiający zaspokojenie potrzeb emocjonalnych i bytowych dziecka, minimalizujący poczucie doświadczenia straty i separacji. Ukierunkowana jest na przygotowanie dziecka do przyszłego godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia.

Pieczą zastępczą sprawowana jest w dwóch formach: rodzinnej i instytucjonalnej.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są :

a) rodziny zastępcze spokrewnione - tworzone przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim, będących/będącą wstępnymi (dziadkowie/pradziadkowie) lub rodzeństwem dziecka (także przyrodnim);

b) rodziny zastępcze niezawodowe - tworzone przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim, niebędących/ą wstępnymi lub rodzeństwem dziecka;

c) rodziny zastępcze zawodowe – tworzone przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim, z których jedno pobiera z tego tytułu wynagrodzenie. Funkcję tę sprawuje się na podstawie umowy. Zwykle w rodzinach takich umieszcza się nie więcej niż troje dzieci. Dodatkowo rodziny zawodowe dzielą się na:

-rodziny pełniące funkcję pogotowia rodzinnego – umieszcza się w nich dzieci do czasu unormowania ich sytuacji lub do zakończenia postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej;

-rodziny specjalistyczne - umieszcza się w nich w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i dzieci umieszczone na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich lub małoletnie matki z dziećmi;

d) rodzinne domy dziecka (RDD) - tworzone są przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim, sprawujących/ą opiekę nad łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka pełnią swoją funkcję całodobowo. Wsparciem rodziny zastępczej jest rodzina pomocowa, która okresowo zastępuje rodzinę zastępczą, czy rodzinny dom dziecka, w przypadku choroby czy planowanego urlopu. Funkcję rodziny pomocowej może pełnić rodzina zastępcza niezawodowa, zawodowa lub rodzinne domy dziecka. Zgodnie z art. 57 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej inną formą wsparcia rodzin zawodowych i niezawodowych jest zatrudniona osoba do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Warunkiem otrzymania takiego wsparcia jest opieka nad co najmniej 3 dziećmi lub szczególnie uzasadniony przypadek.

Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka objęte są opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, wyznaczanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej przewidzianej przez ustawę to:

a) placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego - zapewniające opiekę dzieciom w różnym wieku, w tym dorastającym i usamodzielniającym się, w których możliwe jest m.in. wspólne wychowanie i opieka nad licznym rodzeństwem;

b) placówki opiekuńczo-wychowawcze typu interwencyjnego - zapewniające doraźną opiekę nad

dzieckiem powyżej 10. roku życia w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia opieki (pobyt w takiej placówce nie może trwać dłużej niż 3 miesiące, w szczególnych przypadkach może zostać przedłużony do zakończenia trwającego postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej; w sytuacjach szczególnych do placówek kierowane mogą być dzieci młodsze);

c) placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego - zapewniające całodobową opiekę i wychowanie nad dziećmi powyżej 10. roku życia, których powrót do domu nie jest możliwy (w sytuacjach szczególnych do placówek kierowane mogą być dzieci młodsze);

d) placówki opiekuńczo-wychowawcze typu specjalistyczno-terapeutycznego - zapewniające opiekę nad dziećmi powyżej 10. roku życia o indywidualnych potrzebach w tym: legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności.

Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej służyć ma ograniczeniu roli placówek opiekuńczo - wychowawczych.

Instytucje te mają być małymi, przejściowymi placówkami (docelowo do 14 dzieci), przeznaczonymi dla dzieci starszych (od 10 roku życia), wymagających szczególnej opieki i mających trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie.

W tych placówkach przebywać będą także dzieci wymagające specjalnej opieki medycznej (np. wspomagane aparaturą medyczną), dla których ze względu na stan zdrowia nie byłoby możliwe znalezienie zawodowej rodziny zastępczej.

II. Piecza zastępcza w mieście Tychy

2.1. Rodzinna piecza zastępcza

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- *rodzina zastępcza* - spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,
- *rodzinny dom dziecka*.

W latach 2022 - 2025 liczba rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci kształtowała się następująco:

L.P	2022 rok		2023 rok		2024 rok		2025 rok	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodziny zastępcze spokrewnione	97	112	96	118	95	117	92	107
Rodziny zastępcze	39	50	49	62	46	63	44	71

niezawodowe								
Rodziny zastępcze zawodowe	6	33	6	34	5	28	5	30

*Dane na dzień 31.12.2025 r.

Na przełomie ostatnich lat liczba rodzin zastępczych funkcjonujących w Mieście Tychy jest względnie stała. Nadal najliczniejszą grupę stanowią rodziny zastępcze spokrewnione. Zapotrzebowanie na rodziny niezawodowe i zawodowe jest wysokie.

2.2. Model realizacji zadania dotyczącego pieczy zastępczej – rola koordynatora.

Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W przypadku nieobjęcia powyższych form pieczy zastępczej opieką koordynatora, zadania te wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Tychach zadania koordynatora wykonuje trzech pracowników socjalnych. Kwalifikacje osoby na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i zadania określa art. 77, 78 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Koordynator nie może mieć pod opieką więcej niż 15 rodzin zastępczych. Koordynator na co dzień wspiera rodziny w funkcjonowaniu, udziela porad specjalistycznych, kieruje do instytucji pomocowych, udziela wsparcia pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej, zapewnia dostęp do pomocy psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej. W tut. Ośrodku koordynator prowadzi grupy wsparcia dla rodzin zastępczych.

2.3. Usamodzielnieni wychowankowie.

Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej, które nie zostały przysposobione, ani nie powróciły do rodziny biologicznej pozostają w pieczy zastępczej do osiągnięcia pełnoletności i usamodzielnienia się. Przed osiągnięciem 18 r. życia z każdym wychowankiem sporządzany jest indywidualny program usamodzielnienia, który zawiera m.in.: zadania w zakresie edukacji, sytuację mieszkaniową, charakter pomocy i wsparcia w procesie usamodzielnienia ze strony instytucji. Osoba, która osiągnęła pełnoletność w rodzinnej pieczy zastępczej oraz osoba pełnoletnia opuszczająca placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu rodzinnego i socjalizacyjnego jest objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, jak również przez następujące formy pomocy:

- pieniężną na usamodzielnienie,
- pieniężną na kontynuowanie nauki,
- pieniężną na zagospodarowanie,
- w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu treningowym,
- w uzyskaniu zatrudnienia,
- prawną i psychologiczną.

W/w formy pomocy przyznawane są na podstawie obowiązujących przepisów prawa. Warunkiem do uzyskania pomocy jest zobowiązanie się osoby usamodzielnianej do realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia.

Pełnoletni wychowankowie zarówno rodzinnej jak instytucjonalnej pieczy zastępczej mają możliwość skorzystania z dwóch Mieszkań Treningowych mieszczących się w Tychach, w których łącznie jest przewidzianych 8 miejsc.

Liczba pełnoletnich wychowanków objętych pomocą finansową w ramach usamodzielnienia w latach 2022-2025:

Wychowankowie	2022	2023	2024	2025
Rodzinna piecza zastępcza	20	19	17	18
Instytucjonalna piecza zastępcza	18	18	21	4
Razem	38	37	38	22*

* Dane na dzień 31.12.2025r.

W/w program usamodzielnienia jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności, a następnie jest zatwierdzany przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie. Po zakończeniu realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia osoba usamodzielniana wraz z opiekunem usamodzielnienia i kierownikiem powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie dokonują oceny końcowej procesu usamodzielnienia. Wysokość pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki wynosi nie mniej niż 759 zł. miesięcznie. Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej:

- 1) 3 lat – w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną
- 2) roku – w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną.

2.4 Instytucjonalna piecza zastępcza.

Instytucjonalna piecza zastępcza jest obok rodzinnej, formą pieczy zastępczej organizowaną przez

powiat. Na terenie Miasta Tychy funkcjonują trzy placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego. Placówka Pieczy Zastępczej „Kwadrat” obsługuje Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą Nr 1 oraz Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą Nr 2. Placówki łącznie dysponują 42 miejscami, a obecnie na 5 grudnia przebywa 48 dzieci.

Opieka nad dzieckiem odbywa się do momentu osiągnięcia pełnoletności lub wydania innego postanowienia przez sąd rodzinny w zakresie sprawowania opieki nad dzieckiem. W placówce mogą również przebywać osoby, które osiągnęły pełnoletność, jednak nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia, za zgodą dyrektora placówki, pod warunkiem kontynuowania nauki.

W Placówkach tych umieszczane są dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Umieszczenie dziecka poniżej 10 roku życia jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa. Obecnie z Placówkach przebywają dzieci w wieku od 4 do 17 lat.

Powody umieszczenia w placówce:

- niewydolności opiekuńczo – wychowawczej rodziców;
- śmierć rodzica;
- uzależnienia od alkoholu i narkotyków;
- zaniedbania dziecka;
- pozostawienie dziecka bez opieki;
- rozwiązanie rodziny zastępczej;
- rozwiązanie rodziny adopcyjnej;
- choroby rodzica;
- przemoc domowa.

W Placówkach sporządza się diagnozę psychofizyczną dla każdego dziecka, a praca z dzieckiem prowadzona jest zgodnie z planem pomocy dziecku, sporządzonym i realizowanym przez wychowawcę, we współpracy z asystentem rodziny, pedagogiem, psychologiem, specjalistą pracy socjalnej i dzieckiem. Placówki zapewniają opiekę i wychowanie na poziomie obowiązujących standardów określonych przepisami prawa. Placówka umożliwiała kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów. Placówka wspierała dzieci w realizacji ich pasji życiowych, zainteresowań oraz planów dotyczących przyszłości.

III. Ewaluacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Tychy

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tychach jako Organizator Pieczy Zastępczej w Mieście Tychy składa sprawozdanie z prowadzonej działalności, w tym również z realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej.

Poniższa tabela przedstawia całościową realizację programu w rozbiciu na kolejne lata 2023-2025.

Cele i zadania	2023 rok	2024 rok	2025 rok
I. Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej 1. Piknik Rodzinny z okazji Dnia dziecka oraz Dnia Rodzicielstwa Zastępczego 2. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych oraz innych form rodzinnej pieczy zastępczej - szkolenia dla kandydatów - tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej 3. Wsparcie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Tychy - wsparcie psychologiczne, pedagogiczne i prawne udzielone również w formie zespołowej	70 dzieci z 45 rodzin 12 kandydatów kwalifikacje dla 12 osób 7 rodzin niezawodowych 259	70 dzieci z 40 rodzin 6 kandydatów kwalifikacje dla 6 osób 3 rodziny niezawodowe 321	45 dzieci z 25 rodzin 16 kandydatów kwalifikacje dla 16 osób 8 rodzin niezawodowych; 1 rodzina zawodowa 396

- grupy wsparcia dla osób tworzących rodzinną pieczę zastępczą	4	5/6	8
- TUS	0	0	7 dzieci
- indywidualne spotkania i rozmowy z osobami zainteresowanymi tworzeniem rodzinnej pieczy zastępczej	32	17	4
II .Zapewnienie przez Placówkę Pieczy Zastępczej „Kwadrat” specjalistycznych form opieki i wychowania dzieciom i młodzieży także tym ze specyficznymi potrzebami rozwojowymi	1. Realizacja indywidualnych planów pomocy dziecku: PPZK: 23 POW 1: 29 POW 2: 22 2. Realizacja programów	1. Realizacja indywidualnych planów pomocy dziecku: PPZK: 27 POW 1: 28 POW 2: 26 2. Realizacja	1. Realizacja indywidualnych planów pomocy dziecku PPZK: 18* POW 1: 23* POW 2: 23* 2. Realizacja

Dostosowanie liczby miejsc w Placówce do potrzeb Gminy	gwarantujących kompleksowe wsparcie dzieci w pieczy zastępczej PPZK – 16 (2 dodatkowe miejsca za zgodą Wojewody) POW 1: 18 (4 dodatkowe miejsca za zgodą Wojewody) POW 2: 17 (3 dodatkowe miejsca za zgodą Wojewody) 51	programów gwarantujących kompleksowe wsparcie dzieci w pieczy zastępczej PPZK – 16 (2 dodatkowe miejsca za zgodą Wojewody) POW 1: 18 (4 dodatkowe miejsca za zgodą Wojewody) POW 2: 17 (3 dodatkowe miejsca za zgodą Wojewody) 51	programów gwarantujących kompleksowe wsparcie dzieci w pieczy zastępczej PPZK – 14 (+3 dzieci ponad standardem liczby miejsc)* POW 1: 14 (+2 dzieci ponad standardem liczby miejsc)* POW 2: 14 (+2 dzieci ponad standardem liczby miejsc)* 48 * stan na 31.12.2025r.
III Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej: 1. Warsztaty dla usamodzielniających się wychowanków 2. Grupa edukacyjna dla opiekunów usamodzielnienia 3. Rozmowy indywidualne z pełnoletnimi wychowankami	PPZK: 1 POW 1: 1 POW 2: 1 PPZK: 1 POW 1: 1 POW 2: 1 PPZK- brak pełnoletnich wychowanków POW 1: 5 wychowanków, 15 rozmów	PPZK: 1 POW 1: 1 POW 2: 1 PPZK: 1 POW 1: 1 POW 2: 1 PPZK: 2 wychowanków, rozmów POW 1: 3	PPZK: 2 POW 1: 2 POW 2: 2 PPZK: 1 POW 1: 1 POW 2: 1 PPZK: brak pełnoletnich wychowanków POW 1: 1

	POW 2: brak pełnoletnich wychowanków	wychowanków, rozmów	12	wychowanek, rozmowy	2
		POW 2: wychowanek, rozmowy	1 3	POW 2: wychowanków, rozmów	3 18

Ewaluacja realizowanych działań Placówki Pieczy Zastępczej Kwadrat

Instytucjonalna piecza zastępcza jest obok rodzinnej, formą pieczy zastępczej organizowaną przez powiat. Na terenie Miasta Tychy funkcjonują trzy placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego. Placówka Pieczy Zastępczej „Kwadrat” obsługuje Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą Nr 1 oraz Placówkę Opiekuńczo – Wychowawczą Nr 2. Placówki łącznie dysponują 42 miejscami, a obecnie na 5 grudnia przebywa 48 dzieci.

W Placówkach tych umieszczane są dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Umieszczenie dziecka poniżej 10 roku życia jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa. Obecnie z Placówkach przebywają dzieci w wieku od 4 do 17 lat.

Umieszczenie dzieci w Placówce nastąpiło z powodu:

- niewydolności opiekuńczo – wychowawczej rodziców;
- śmierci rodzica;
- uzależnienia od alkoholu i narkotyków;
- zaniedbania dziecka;
- pozostawienie dziecka bez opieki;
- konfliktów rodzinnych;
- rozwiązania rodziny zastępczej;
- rozwiązania rodziny adopcyjnej;
- choroby rodzica;
- przemocy domowej.

Placówka Pieczy Zastępczej „Kwadrat” w Tychach oraz pozostałe Placówki realizują zadania placówki opiekuńczo-wychowawczej, typu socjalizacyjnego. Zadaniem Placówek jest umożliwienie dzieciom wychowywania się w warunkach domowych, dbałość o ich harmonijny rozwój, zabezpieczenie potrzeb oraz przygotowanie do dorosłego, samodzielnego życia. Opieka i

wychowanie w Placówkach polega na realizacji zintegrowanych działań diagnostycznych, wychowawczych, edukacyjnych, terapeutycznych i prawnych w pracy z dzieckiem i jego rodziną. Placówki umożliwiają kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów oraz podejmuje działania mające na celu powrót dziecka do rodziny. Ponadto Placówki wspierają dzieci w realizacji ich pasji życiowych, zainteresowań oraz planów dotyczących przyszłości.

Placówka umożliwiała kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów. Placówka wspierała dzieci w realizacji ich pasji życiowych, zainteresowań oraz planów dotyczących przyszłości.

W 2025 roku dokonano standaryzacji liczby miejsc w Placówkach zgodnie z obowiązującymi standardami.

Placówki nadal pozostają placówkami opiekuńczo - wychowawczymi, jednakże zgodnie z obowiązującymi standardami liczba miejsc została ograniczona do 14 wychowanków. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 1 oraz 2 obsługiwane są przez Placówkę Pieczy Zastępczej „Kwadrat”. Ponadto do pracy z rodziną i dzieckiem zostali zatrudnieni specjaliści tj.: pracownik socjalny, pedagog, terapeuta oraz psycholog.

Dane liczbowe i opisowe dot. miejskiego systemu pieczy zastępczej za lata 2023 -2025 r. (liczba dzieci objętych pieczą zastępczą, dzieci przebywające w instytucjonalnej pieczy zastępczej, liczba mieszkań.

Rok	Liczba miejsc ustalonych wg regulaminu Placówki			Wychowankowie w roku sprawozdawczym		
	PPZK	POW 1	POW 2	PPZK	POW1	POW2
2023	16	18	17	23	29	22
2024	16	18	17	27	28	26
2025	14	14	14	18	23	23*

*Stan na 31.12.2025

Działania wspierające rozwój pieczy zastępczej oraz współpraca z innymi instytucjami.

W ramach podejmowanych działań wspierających rozwój pieczy zastępczej, pracownicy Działu Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tychach współpracują z pracownikami sądu, kuratorami, policją, szkołami, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Ośrodkiem Adopcyjnym. Ponadto podejmowana jest współpraca z fundacjami, stowarzyszeniami, które mają na celu realizację dodatkowych zadań w zakresie wspierania i promowania rodzicielstwa zastępczego.

W latach 2023-2025 r. realizowano następujące projekty:

- **Kampania na rzecz rodzicielstwa zastępczego** – utworzenie profilu w mediach społecznościowych: <https://www.facebook.com/DPZTychy/>, gdzie zamieszczamy informacje o wydarzeniach, w których biorą udział pracownicy Działu Pieczy Zastępczej, plakaty promujące rodzicielstwo zastępcze i zdjęcia z wydarzeń, na których byliśmy obecni
- **Kampania miejska „Zaproś miłość”** - w ramach której przeprowadzano rozmowy wstępne z kandydatami na rodziców zastępczych - informowano o idei rodzicielstwa zastępczego, zapewniano pomoc w procesie rekrutacji.
- **Rozpowszechnianie informacji na temat rodzicielstwa zastępczego** – na terenie miasta ukazały się bilbordy, plakaty, citylighty np. na Dworcu PKP, w środkach komunikacji miejskiej, w placówkach edukacyjnych.
- **Piknik z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego** – dla obecnych rodzin zastępczych, jak również dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Podczas pikniku rodziny zastępcze mogą się zintegrować a dzieci skorzystać z atrakcji przygotowanych przez organizatora pieczy zastępczej (m.in. zabawa na dmuchańcach, zajęcia sportowe, animacje, grill i przekąski) oraz otrzymać drobne upominki.
- **Współpraca z mediami** – artykuły prasowe, udzielenie wywiadu na rzecz rodzicielstwa zastępczego w Radiu Katowice.
- **Współpraca z instytucjami** – spotkanie zorganizowane we współpracy Urzędu Miasta, Miejskiego Centrum Oświaty i Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej z udziałem pracowników Działu Pieczy Zastępczej oraz pedagogów szkolnych, mające na celu propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego; w dziennikach elektronicznych ukazały się materiały reklamowe dot. rodzin zastępczych.
- **Współpraca z Fundacją MultIntegra** - współpracy z Fundacją organizowane były półkolonie podczas ferii zimowych dla dzieci z rodzin zastępczych. Półkolonie odbyły się w Taetrze Belfegor i obejmowały różne zajęcia, wycieczki, zapewnione były obiady.
- **Współpraca z Parafiami na terenie miasta** – udział w festynach kościelnych, rozdawanie ulotek i gadżetów reklamowych, rozmowy z parafianami na temat rodzicielstwa zastępczego. Ponadto udział w mszach świętych kółku parafialnym i podzielenie się informacjami na temat kampanii „Zaproś miłość”, odczytywanie przez księży informacji na temat możliwości pełnienia funkcji rodziny zastępczej podczas ogłoszeń parafialnych.
- **Uczestnictwo w miejskich wydarzeniach kulturalnych**: Dni Tyskie w Parku Solidarności, Festyn „Zakończenie Lata” w Wilkowyjach, Miejskie Dożynki w dzielnicy Urbanowice, Jarmark Bożonarodzeniowy na Placu Baczyńskiego – podczas tych wydarzeń rozdawane były ulotki i gadżety reklamowe, prowadzone były rozmowy o rodzicielstwie zastępczym z uczestnikami imprez kulturalnych.

IV. Realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w latach 2026-2028.

4.1. Założenia programowe.

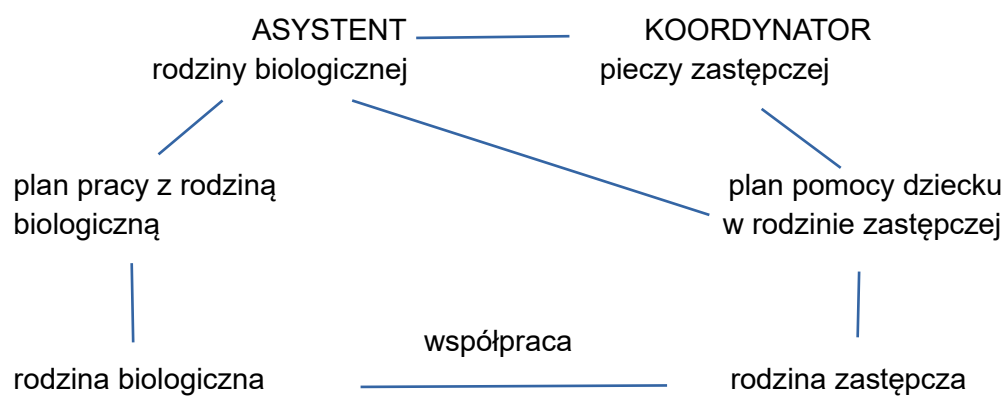
Dziecko powinno wychowywać się w środowisku rodziny naturalnej. Jednak, gdy rodzice z różnych względów nie mogą sprawować opieki nad dzieckiem, należy zapewnić małoletniemu czasową opiekę i wychowanie w pieczy zastępczej.

Program zakłada zwiększenie szans na pozyskanie środowiska rodzinnego dla wychowanków pieczy zastępczej poprzez realizację specjalistycznych usług diagnostyczno – terapeutycznych przeciwdziałających ich wykluczeniu społecznemu. Założeniem jest też pozyskanie nowych kandydatów i tym samym zwiększenie liczby rodzin zastępczych mogących tymczasowo zaopiekować się dzieckiem, które nie może wychowywać się w rodzinie biologicznej. Ze względu na czasowość pieczy zastępczej, ważne jest wsparcie rodzin przeżywających trudności w ścisłej współpracy Gminy i Powiatu oraz koordynacji działań.

WSPÓŁPRACA

Powiat ◀————▶ koordynator pieczy zastępczej

Gmina ◀————▶ asystent rodziny biologicznej

4.2. Cel główny i cele szczegółowe Programu.

**CEL GŁÓWNY:
DALSZY ROZWÓJ SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ W MIEŚCIE TYCHY**

	Cel szczegółowy	Zadanie	Sposób realizacji	Termin	Realizatorzy	Źródła finansowania	Wskaźniki
1.	Ulepszanie systemu opieki nad dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej	1. Promowanie opieki nad dziećmi w środowisku lokalnym, rozwoju rodzinnym, zastępczych form opieki	- Zwiększenie obecności aktywności w mediach społecznościowych, w środkach komunikacji miejskiej i placówkach edukacyjnych; Kolportaż ulotek informacyjnych dot. prowadzonej kampanii Zaproś miłość	2026-2028	MOPS – Dział Pieczy Zastępczej	Budżet Miasta Tychy	Liczba pozyskanych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej
			-Indywidualne spotkania i rozmowy z osobami zainteresowanymi tworzeniem pieczy zastępczej, informowanie o formalnościach związanych z podjęciem funkcji rodzica zastępczego, pomoc w skompletowaniu dokumentów		MOPS – Dział Pieczy Zastępczej UM Tychy - Wydział Promocji Miasta	Budżet Miasta Tychy	
		2. Pozyskanie kandydatów na rodziny zastępcze, zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych oraz innych form rodzinnej pieczy zastępczej	-Promowanie zastępczych form opieki podczas organizowanych imprez okolicznościowych – Dzień Rodzicielstwa Zastępczego oraz wydarzenia kulturalne na terenie miasta Tychy	Okolice maja – września oraz grudzień każdego roku – 2026-2028	MOPS – Dział Pieczy Zastępczej	Budżet Miasta Tychy	Liczba osób uzyskujących kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej
			-Organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych,	2026-2028	MOPS – Dział Pieczy Zastępczej	Budżet Miasta Tychy	Liczba rodzin, które otrzymały świadectwo kwalifikacyjne
		3. Wsparcie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie miasta Tychy, w tym również na rzecz powrotu dzieci do rodziny naturalnej	-Tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej – nie więcej niż 1 rodzina zastępcza zawodowa rocznie	2026-2028	MOPS – Dział Pieczy Zastępczej	Budżet Miasta Tychy	Liczba rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych
			-prowadzenie procesu diagnostyczno-kwalifikacyjnego pozyskanych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej				-Liczba osób, które skorzystały z pomocy
							-Liczba rodzin, które wzięły udział w grupach, szkoleniach
							- Liczba dzieci powracających z rodzin zastępczych do rodziców biologicznych
			-Poradnictwo specjalistyczne, w tym prawne i psychologiczne dla rodzin zastępczych	2026-2028	MOPS – Dział Pieczy Zastępczej, asystenci, pracownicy socjalni, organizacje poza rządowe		- Liczba rodzin, które odbyły szkolenie
			-Organizowanie grupy wsparcia dla osób tworzących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodzin pomocowych,				
			-Organizowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje istniejących rodzin zastępczych				

			-prowadzenie Treningu Umiejętności Społecznych dla dzieci z rodzin zastępczych - Współpraca z rodzicami naturalnymi dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej na rzecz powrotu dziecka do środowiska rodzinnego, w tym dbanie o zachowanie tożsamości dziecka - utrzymywanie kontaktów w rodzinie biologicznej celem podtrzymania więzi - sporządzanie okresowych ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej i planu pracy z rodziną mających na celu poprawę funkcjonowania małoletnich i rodziny		MOPS – Dział Pieczy Zastępczej, asystenci, pracownicy socjalni, organizacje poza rządowe		- Liczba dzieci i rodzin korzystających ze wsparcia psychologa Działu Pieczy Zastępczej - Liczba dzieci powracających pod opiekę rodziców biologicznych -Liczba planów pomocy sporządzonych na rzecz dzieci i rodzin -Ilość świadczeń dla rodzin zastępczych -Liczba pracowników, którzy odbyli szkolenie -Podniesienie standardu usług -Liczba organizacji pozarządowych zaangażowanych w działanie systemu pieczy zastępczej -Sprawny przepływ informacji pomiędzy instytucjami na rzecz dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej
2.	Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych	4. Wzrost jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej 5. Prowadzenie istniejących placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego 6. Utworzenie dodatkowej placówki opiekuńczo-wychowawczej w odpowiedzi na dużą ilość dzieci oczekujących na umieszczenie w pieczy zastępczej	- Wyplacanie świadczeń przysługujących rodzinom zastępczym - Zabezpieczenie środków na dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka - Doskonalenie kadry zawodowej z zakresu pieczy zastępczej poprzez udział w szkoleniach i konferencjach - Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami w celu wsparcia funkcjonowania pieczy zastępczej oraz pozyskania sponsora działań Kampanii - Intensywna współpraca z pracownikami socjalnymi, asystentami rodzinnymi oraz innymi instytucjami zaangażowanymi w pomoc dziecku	Zadanie ciągłe	Powiat	Budżet Miasta Tychy	- Ilość placówek opiekuńczo-wychowawczych, liczba wychowanków - Liczba miejsc dostępnych w instytucjonalnej pieczy zastępczej; Liczba dzieci oczekujących na umieszczenie w pieczy zastępczej.

3.	Wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej	7. Dalsze wsparcie usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	- organizowanie spotkań edukacyjnych dla usamodzielnianych wychowanków oraz opiekunów usamodzielnienia - Dbłość o pozytywny wizerunek wychowanka pieczy zastępczej - Zapewnienie możliwości skorzystania z miejsca zamieszkania w Mieszkaniu Treningowym - Przyznanie pomocy na kontynuowanie nauki, rzeczowej na zagospodarowanie oraz pomocy pieniężnej na usamodzielnienie - Poradnictwo specjalistyczne, w tym prawne i psychologiczne dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej przez co można zapobiec wykluczeniu społecznemu	2026-2028	MOPS Dział Pieczy Zastępczej	- Budżet Miasta Tychy	- Liczba zrealizowanych procesów usamodzielnienia - Liczba przyznanych miejsc w mieszkaniu treningowym - liczba pełnoletnich wychowanków otrzymujących pomoc - liczba zrealizowanych procesów usamodzielnienia

V. Podstawa prawna

Trzyletni Program Rozwoju Pieczy Zastępczej został opracowany na podstawie art. 180 pkt 1 ustawy z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49).

Realizacja zadań związanych ze wsparciem i rozwojem pieczy zastępczej opiera się w szczególności na:

- Ustawie z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawie z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej
- Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej.

ZAKOŃCZENIE:

Realizacja programu jest działaniem długoterminowym, wymagającym zaangażowania oraz dużej odpowiedzialności ze strony wielu instytucji. Miasto Tychy poprzez pracę Działu Pieczy Zastępczej w Tychach oraz Placówkę Pieczy Zastępczej Kwadrat w Tychach, która administruje dwoma placówkami opiekuńczo – wychowawczymi funkcjonującymi na terenie powiatu tyskiego od wielu lat podejmuje działania mające na celu promowanie i rozwój pieczy zastępczej. Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Tychy na lata 2026-2028 uwzględnia potrzebę tworzenia rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych, wzmacniania istniejących formy rodzinnej pieczy zastępczej i wskazuje konieczność systematycznego dostosowywania instytucjonalnych form opieki do aktualnych potrzeb i wyzwań. Założenia Programu są procesem długoterminowym i wymagają odpowiednich środków finansowych, doskonałej organizacji, zaplecza kadrowego a przede wszystkim zaangażowania i współpracy w realizacji Programu ze strony wszystkich służb działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie. Powstały program ukazuje szereg możliwości poprawy funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej na terenie miasta Tychy, a jego realizacja doprowadzi do ograniczenia liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Realizację zadań zapisanych w Programie, w szczególności poprzez plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, zwiększenia liczby rodzin zawodowych i niezawodowych mają doprowadzić do zapewnienia tymczasowej opieki i wychowania w pieczy zastępczej. Wspólne działania i współpraca z instytucjami pozwolą także na powrót dzieci do rodziny biologicznej. Powyższy program umożliwi poprawę funkcjonowania pieczy zastępczej, pozyskanie nowych kandydatów na rodziny zastępcze i osiągnięcie założonych celów.